

ת"פ 2614/06/19 - עבאס יוסף עבאס נגד ועדה מקומית לתכנון הגליל המזרחי

בית המשפט המחוזי בנצרת בשבתו כבית-משפט לערעורים פלייט

17 מרץ 2021

עתפ"ב 2614-06-19 עבאס נ' ועדה מקומית לתכנון הגליל המזרחי

בפני כבוד הנשיא אברהם אברהם

המערער עבאס יוסף עבאס

ע"י ב"כ עוה"ד שלומי בלומנפלד

נגד

ועדה מקומית לתכנון הגליל המזרחי

המשיבה

ע"י ב"כ עוה"ד ענת פרל

ערעור על פסק דינו של בית המשפט השלום בבית שאן (כב' השופט י' נבון) מיום 28/04/19

בתיק 4805-05-16

פסק דין

רקע והליכים קודמים

1. ביום 02.05.2016 הוגש נגד המערער כתב אישום שייחס לו עבירות בנייה. ביום 22.06.2017 תוקן כתב האישום לראשונה, וביום 11.09.2017 תוקן בשנית. על פי כתב האישום המתוקן, המערער בנה ועשה שימוש ללא היתר (סעיף 204(א) לחוק התכנון והבניה, התשכ"ה-1965, ולהלן: החוק) (2 עבירות); בנה בסטייה מתוכנית (סעיף 204(ב) לחוק) (2 עבירות); לא קיים צו הפסקה שיפוטי שציווה עליו להפסיק בנייה ולעשות שימוש (סעיף 240 לחוק); ולא קיים צו שיפוטי למניעת פעולות (סעיף 249 לחוק).

2. בכתב האישום המתוקן תואר, כי המערער בנה בקרקע שייעודה מגורים בכפר מג'אר, מבנה מגורים בן שלוש קומות מבנייה קשיחה בשטח כולל של כ-1,066 מ"ר, בעל שני אגפים: האחד בשטח כולל של כ-619 מ"ר, אשר ייעודו מגורים, והוא במצב של עבודות גמר; והשני, בשטח כולל של כ-447 מ"ר, חלקו הדרומי ייעודו למגורים וחלקו הצפוני ייעודו לדרך, והוא במצב של שלד, כל זאת ללא היתר ותוך הפרת צווים שיפוטניים.

וביתר פירוט: מן האישום הראשון שבכתב האישום המתוקן עולה, כי ביום 10.2.16 נעשו במקרקעין עבודות בנייה ללא היתר. במבנה הדרום מערבי הוקם מבנה בן 3 קומות מבנייה קשיחה, בשטח כולל של כ-619 מ"ר, והוא במצב של שלד; במבנה הצפון מזרחי (חלקו ייעודו למגורים וחלקו לדרך) - והוא במצב של חפירת יסודות תוחמים למבנה נוסף בשטח של כ-165 מ"ר. נטען באישום זה, כי כלל העבודות נעשו ללא היתר ובידיעת הנאשם, אשר מוחזק כבעל המקרקעין.

מן האישום השני עולה, כי בשל המעשים המתוארים לעיל, ניתנו ביום 01.03.2016 צו הפסקה שיפוטי וצו למניעת פעולות, לפי סעיפים 239 ו-246 לחוק, לפיהם נצטווה המערער להפסיק לאתר את עבודות הבניה והשימוש

במקרקעין. הצווים הומצאו לו כדין ביום 09.03.2016, אך על אף המצאתם ובניגוד לאמור בהם, ביום 6.4.17 או בסמוך לכך בוצעו במקרקעין עבודות בנייה נוספות ללא היתר, לרבות המשך עבודות גמר, חיפוי אבן וטיח במבנה הדרומי, ותוספת תלת קומתית מבנייה קשיחה בשטח של כ-447 מ"ר, הכוללת קומת עמודים בשטח של כ-165 מ"ר, קומה א' בשטח של כ-165 מ"ר וקומה ב' בשטח של כ-117 מ"ר במבנה הצפוני.

3. הדיונים בבית המשפט נדחו מפעם לפעם, תחילה מכיוון שהמערער לא היה מיוצג (דיון מיום 30.10.16), ובהמשך בשל מחלה (דיונים מיום 24.01.2017 ומיום 04.04.2017). בדיון שנערך ביום 04.04.2017 הצהיר ב"כ המערער, עו"ד אשרף נימר, כך:

"פנינו למהנדס כדי לבדוק את רוחב השטח, וטרם קיבלנו תשובה לאור העומס של המהנדס. הנאשם לא כופר בבנייה אלא בהיקף הבנייה. אבקש לדחות לדיון נוסף עד שנביא אישור מהנדס במקום לכפור ולקבוע להוכחות כדי לחסוך מזמנו של בימ"ש. אנו מודים בכתב האישום פרט להיקף הבנייה ולשם כך אבקש דחייה כדי לקבל אישור מהנדס."

4. בדיון שנערך ביום 18.07.2017, לאחר תיקון כתב האישום והוספת האישום השני, התייצבו המערער ובא כוחו אשר הצהיר:

"אנו לא כופרים בהיקף המבנה אלא שהוא בנה אותו לאחר הצו (...) הנאשם הבין שצריך למסור לפקח את הפרטים של המבנה שהוא בנה, והוא מסר לפקח את התוכנית. הטענה שלי היא שהוא מקבל אחריות על המבנה, הוא לא הבין שיש צו שיפוטי שאוסר עליו לבנות. אני מבקש ארכה על מנת לצלם את החומר ולהגיב בהתאם לאישום השני."

5. בדיון מיום 26.09.2017 שנועד לשמיעת ראיות ביקש ב"כ המערער לדחות את הישיבה בטענה שטרם הספיק לצלם חומר הנוגע לתיקונו של כתב האישום. בית המשפט קמא דחה את הבקשה, כשהוא מצוין כי כתב האישום תוקן חודשים קודם לכן, ולכן לא היתה מניעה לצילום החומר מבעוד מועד. בקשת הסניגור להשתחרר מן הייצוג נדחתה אף היא. במהלך ישיבה זו נחקרו עדי המאשימה, אך עו"ד נימר סירב לחוקרם בחקירה נגדית באומרו כי מצפוננו אינו נותן בידו לעשות כן.

6. בהמשך, שלושה דיונים נוספים שנקבעו לשמיעת ראיות נדחו, אחד בשל היעדרות בא כוח המערער, עו"ד נימר, ואחרים בשל אי התייצבות המערער (דיונים מן הימים 12.02.2018, 12.07.2018, 17.09.2018). משהוברר כי בחלק מהמקרים מדובר בהיעדרות שנמצאה בלתי מוצדקת, חויב המערער בהוצאות משפט. בדיון מיום 17.09.2018 הבהיר עו"ד נימר שוב, כי המחלוקת היא בנוגע להיקף הבנייה בלבד, וציין כי טרם השיג חוות דעת בעניין זה.

7. בדיון שנערך ביום 25.10.18 התייצב המערער בגפו, והצהיר כי הוא מעביר את ייצוג המשפטי לעורך דין שלומי בלומנפלד (המייצגו גם בערעור שלפנינו). בנסיבות אלה נעתר בית המשפט קמא לבקשה לדחיית הדיון. בדיון הבא שנערך ביום 08.11.2018 נעתר בית המשפט קמא לבקשת עו"ד בלומנפלד לשמוע בשנית את עדי התביעה, אשר לא נחקרו בחקירה נגדית כמתואר מעלה. יחד עם זאת נקבע, כי אין לשנות את גדר הכפירה/הודאה ולטעון כי אין למערער זיקה או קשר למבנים מושא כתב האישום. גדר המחלוקת נותר, אפוא, היקף הבניה הבלתי חוקית, אך לא עצם ביצועה, שהרי בביצוע הודה כאמור המערער. בנימוקי החלטתו צוין בית המשפט קמא, כי הוא אכן התרשם כי המערער לא זכה לייצוג הולם על ידי עורך דין אשרף נימר, בשל כך שלא חקר את העדים בחקירה נגדית. עם זאת נדחתה הטענה לפיה גדר הכפירה/הודאה כפי שנשמע מפי עוה"ד נימר אינו משקף שיתוף פעולה שלו עם המערער.

הדברים אינם מתיישבים עם דברי עורך הדין נימר, וגם לא מחומר הראיות אליו כבר נחשף בית המשפט קמא בעקבות עדותם של עדי התביעה. עוה"ד נימר חזר מספר פעמים על הטענה כי המערער מקבל אחריות על בניית המבנה, וצמצם את המחלוקת אך לשאלת היקף הבניה. בנוסף הוא אף הגיש בקשה לעיכוב הליכים, המפרטת שורה של נסיבות אישיות הקשורות המערער, וקשה להלום כי המערער לא היה מעורב בפרטיה.

8. שני דיונים נוספים נקבעו, במהלכם העידו עדי התביעה בשנית ונחקרו בחקירה נגדית. בהגיע פרשת ההגנה בחר המערער שלא להעיד ולא להביא עדים להגנתו.

פסק הדין

9. בערבו של יום הרשיע בית המשפט קמא את המערער במיוחס לו בכתב האישום. בית המשפט הפנה להודאותיו המפורטות של המערער, הן בפני הפקח בביתו, חקירה שנערכה בשפה הערבית ובה אישר המערער כי הוא בונה את המבנה; הן במשרדי הוועדה, חקירה ראשונה שבה הסביר כי "**הלחץ של המגורים גרמו לי להתחיל לבנות**", וחקירה נוספת בה אישר כי הוא בונה את המבנה ואף חתם על תמונות המתעדות את הבניה הבלתי חוקית. בית המשפט קמא בחן את ההודאות ואת נסיבות גבייתן והתרשם כי הן אותנטיות ולא ניתנו לאחר שהופעל על המערער לחץ פסול, כאשר המערער עצמו הוסיף ומסר פרטים מרשיעים נוספים למפקח, לרבות התוכנית האדריכלית של המבנה.

בית המשפט קמא דחה את הטענה לפיה היעדרו של תיעוד חזותי או קולי של חקירות המערער וגבייתן שלא בשפת החשוד מהווה הפרה של הוראות חוק סדר הדין הפלילי (חקירת חשודים), תשס"ב-2002 (להלן: חוק חקירת חשודים), הן בשל בחירתו של המערער שלא להעיד ולמסור גרסה חלופית (ובכך יש משום חיזוק להודאות שמסר), והן משום כך שחוק חקירת חשודים אינו חל על עבירות מהסוג הנדון.

באשר לשטח המבנים סקר בית המשפט קמא את הראיות, ובהן דוחות הפיקוח, התוכניות האדריכליות, התצלומים והמדידות שבוצעו באמצעות תוכנת ה-GIS, ותצלומי אוויר, וכל אלה, בנוסף לחקירת עדי התביעה (כזכור, חקירה שנעשתה פעמיים בשל החלפת הייצוג), הובילו את בית המשפט קמא לקבוע כי שטחי הבניה המיוחסים למערער הם מדויקים, בפרט כאשר המערער לא הציג ראיות או חוות דעת נגדית לתמיכה בטענתו. לאחר הרשעתו גזר בית המשפט על המערער ארבעה חודשי מאסר על תנאי, וקנס בסך של 80,000 ₪.

הערער

10. המערער לא השלים עם הפסיקה, והגיש עליה את ערעורו שלפניו. הערער מכון הן כנגד החלטת בית המשפט קמא מיום 08.11.2018 אשר לא התירה למערער לשנות את גדרי כפירתו/הודאתו, והן כנגד הרשעתו בדין, אך אין הוא מכון כנגד גזר הדין. המערער חוזר על מרבית טענותיו, כפי שנטענו בפני בית המשפט קמא, ובין היתר טוען לכשל בייצוג המשפטי על ידי עוה"ד נימר, כשל עליו עמד בית המשפט קמא ואשר די בו, לטעם המערער, כדי לאפשר לו לחזור בו מהודאתו בעניין זיקתו לבניה ולמבנים. בהקשר זה הדגיש המערער, כי ההודאה שנמסרה באמצעות עוה"ד נימר ניתנה מבלי שעורך הדין צילם את חומר החקירה הנוגע לתיקונו של כתב האישום. הוא טוען כי לא ניתן היה להודות בעובדות מבלי שצולם חומר החקירה הרלוונטי.

נוסף על אלה שב המערער וטוען להעדרו של תיעוד לפי חוק חקירת חשודים, וכי המדידות שבוצעו אינן מדויקות, כי אם נשענות על התוכניות האדריכליות שמסר בנו של המערער לפקח, תכניות שאין ללמוד מהן על היקף הבניה.

11. בתגובתה תיארה המשיבה את השתלשלות העניינים בבית משפט השלום, ובין היתר הזכירה את הבקשה להחלפת הייצוג שהגיש עו"ד נימר, ממנה עולה כי הדברים נעשו בתיאום מלא עם המערער. הטענה לפיה למערער אין קשר עם הבניה הבלתי חוקית נטענה בעלמא, ומכל מקום נבחנה באריכות ע"י בית המשפט קמא, שדחה את הטענה בפסק דין ארוך ומנומק. המשיבה מדגישה כי המערער היה מיוצג, הודה מספר פעמים ונטל אחריות על הבניה. טענתו לפיה אין הוא יודע מי ביצע את הבניה אין לה אחיזה במציאות.

12. בהחלטתי מיום 26.11.20 הזמנתי את עו"ד נימר להגיב לטענות הקשות שהוטחו בו בערעור כאילו נכשל בייצוג המערער. בתשובה הפנה עו"ד נימר לבקשה שהגיש לבית המשפט קמא שבה עתר לשחרור מן הייצוג, וציין כי הסביר למערער לא אחת את עובדות כתב האישום והשלכותיו, וכי ביקש לסיים את תפקידו לאחר שנתגלעו חילוקי דעות בניהול התיק בינו לבין מרשו.

דין והכרעה

13. לאחר עיון בכלל החומר שלפניי, ולאחר ששקלתי בטענות הצדדים, מצאתי לדחות את הערעור על כל חלקיו. לא בכדי הארכתי בפירוט השתלשלות העניינים בבית משפט השלום, החל ממועד הגשת כתב האישום בשנת 2016 וכלה במתן פסק הדין ביום 28.04.2019. השלשלות עניינים זו מעידה על כך שבית המשפט קמא הלך כברת דרך לקראת המערער, ונענה לבקשות דחיה שלו, גם כאשר בחלקן הוא התנהל באופן פסול. השתלשלות עניינים זו אינה מעידה על פגיעה בזכויותיו של המערער, כי אם על גישה אוהדת של בית המשפט קמא, שעשה כל שצריך היה לעשות על מנת לשמור על זכויותיו של המערער כנאשם.

14. מכאן לגופו של ערעור. סעיף 153 לחוק סדר הדין הפלילי קובע, כי חזרה של נאשם מהודאה שהשמיע תתאפשר "מנימוקים מיוחדים שיירשמו". על מנת שתתקבל בקשה לחזור מהודאה, על המערער להוכיח התקיימותן של נסיבות חריגות, ובהן אי הבנה של משמעות ההודאה (ע"פ 6349/11 שניידר נ' מדינת ישראל (10.06.2013)). טענותיו של המערער לפיהן עו"ד נימר מסר בשמו הודיה שאינה משקפת את עמדתו אינה מתיישבת עם השתלשלות העניינים שתוארה מעלה. כפי שתיאר בית המשפט קמא בהכרעת הדין, ב"כ המערער הודיע במספר הזדמנויות, חלקן בנוכחות המערער, כי אין מחלוקת לגבי ביצוע הבניה, כי אם בכל הנוגע להיקפה בלבד. המערער שב והגיש בקשות דחיה על מנת שיוכל לפנות למומחה שיבחן את היקף הבניה. ועוד קודם שהוגש כתב האישום נחקר המערער בשלוש הזדמנויות שונות והודה בביצוע עבודת הבניה, כשהוא מציין את המניע שהביאו לבנות. לנימוקיו אלה של בית המשפט קמא אוסיף את העובדה כי כתב האישום הוקרא והוסבר למערער ע"י מותב אחר (כב' השופטת ר' זועבי) בשפה הערבית, והוא לא סתר את תוכן הדברים, לרבות העלאת הטענה הטריטוריאלית כי כלל אין לו זיקה לבניה. נוסף על כך אינני מוצא ממש בטענה כי לא ניתן היה למסור הודאה בטרם עורך הדין קיבל לידיו את מלוא חומר החקירה לאחר תיקונו של כתב האישום. יש לדייק ולומר, כי כתב האישום תוקן, ונוסף לו האישום השני הנוגע לתוספת בניה והפרת הצווים. המערער **כפר** בסעיף אישום זה (ראו הפרוטוקול מיום 18.07.2017 ותשובתו מיום 24.09.2017), ולכן ממילא לא נפגמה יכולתו להתגונן מפני העובדות החדשות שיוחסו לו בכתב האישום המתוקן. בנוסף, ככל שהמערער החזיק בטענה כי אין הוא יודע מי ביצע את הבניה האסורה ואין לו כל זיקה אליה, הרי שמדובר בטענה עובדתית בסיסית ודרמטית שאינה מושפעת כלל מחומר חקירה.

15. סיכומם של דברים עד כה, לא מצאתי "נימוקים מיוחדים שיירשמו" שיצדיקו חזרתו של המערער מהודאתו. הדברים מקבלים משנה תוקף בנסיבות שבהן המערער בחר שלא להעיד במשפטו, ולא הביא עדי הגנה מטעמו. מכיוון

שכך, לא באה כל גירסה נגדית לעובדות שנטענו (והוכחו) בכתב האישום, גרסה שתבסס נימוק כלשהו לחזרה מהודאה. התנהלות זאת עומדת בסתירה לבקשתו לחזרה מהודאה, ולפיכך בדין נדחתה בקשתו.

16. גם בשאלה שנתרה שנויה במחלוקת, משמע בכל הנוגע להיקף הבניה, שאלה שהוכרעה בהרשעת המערער בפסק דינו של בית המשפט קמא, לא מצאתי כל הצדקה להתערבותי. שטח הבניה הוא נתון עובדתי שהוכח בפני בית המשפט קמא בראיות, לרבות תכניות אדריכליות, דוחות הפיקוח, תצלומים, המדידות שבוצעו באמצעות תוכנת ה-GIS, תצלומי אוויר וגרסאות עדי התביעה. כאמור, המערער לא העיד בעצמו, לא הביא עדי הגנה ולא הגיש חוות דעת נגדית שתבסס את עמדתו שלו בכל הנוגע להיקף הבניה (חוות דעת שלצורך הגשתה נדחו הדיונים שוב ושוב לבקשת המערער).

17. בשולי הדברים אוסיף, אין לקבל גם את טענות המערער לפגם שנפל לכאורה בחקירותיו מחוץ לכותלי בית המשפט בטרם החל משפטו, חקירות שנערכו בערבית אך תועדו בעברית. לבד מכך שחוק חקירת חשודים אינו חל על המקרה שלפנינו, ההודעות הוקראו למערער, ומה שלא הבין, תורגם לשפתו. מנגד - משבחר המערער שלא להעיד, לא באה כל גירסה שתסתור את הדברים.

18. סוף דבר, הערעור נדחה על כל חלקיו.

ניתן היום, ד' ניסן תשפ"א, 17 מרץ 2021, בהעדר הצדדים.